

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(повне найменування закладу вищої освіти (наукової установи)
Міністерства освіти і науки України, м. Харків прийняла рішення
підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 03 – Гуманітарні науки
(галузь знань)
на підставі прилюдного захисту дисертації "Стратегії англо-українських перекладів художніх
порівнянь: когнітивний аналіз"
(назва дисертації)
за спеціальністю 035 – Філологія
(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і
спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)
"24" січня 2024 року.

Ахмедова Ельвіра Джавадівна 1996 року народження,
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача)
громадянин України
(назва держави, громадянином якої є здобувач)
освіта вища: закінчив у 2018 році Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю "Філологія"
(за дипломом)

Працює викладачем кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша в Харківському
національному університеті імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, м. Харків
(посада) (місце основної роботи, відомче підпорядкування, місто)
з 2020 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна,
Міністерства освіти і науки України, м. Харків
(найменування закладу вищої освіти (наукової установи),
підпорядкування, місто)

Науковий керівник Мартинюк Алла Петрівна
(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності)),
доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Здобувач має 6 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій (зазначити три наукові публікації):

- Ахмедова Е. Д. Стратегії і методи англо-українського перекладу засобів мовного втілення еталонів художніх порівнянь. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». 2020. № 91. С. 80–86. DOI: <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2020-91-10>
- Мартинюк А. П., Ахмедова Е. Д. Когнітивний перекладацький аналіз художніх порівнянь. Cognition, communication, discourse. 2021. № 23. С. 72–86. DOI: <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2021-23-05>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці

1. Ребрій Олександр Володимирович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна поставив ряд питань щодо класифікації художніх порівнянь та критеріїв укоріненості концептів-складників концептуальної моделі художнього порівняння у свідомості представників культури оригіналу і перекладу. Після того як Ахмедова Ельвіра Джавадівна надала вичерпні відповіді на запитання, професор Ребрій наголосив на тому, що дослідження є дуже вдалою спробою екстраполювати методикку когнітивного аналізу на царину вивчення перекладу. Інакше кажучи, здобувачка використала міждисциплінарний підхід, який сьогодні вважається одним із ключових методологічних принципів гуманітаристики. Ще одним важливим моментом є те, як логічно авторка поєднує положення традиційного перекладознавства – системно-структурного – з новітніми культурним та когнітивно-дискурсивним підходами. Дисертація «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» Ахмедової Ельвіри Джавадівни є завершеним самостійним дослідженням та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Наприкінці дискусії Ребрій Олександр Володимирович підсумував важливість результатів роботи та вважає, що Ахмедова Ельвіра Джавадівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

2. Засекін Сергій Васильович, доктор філологічних наук, професор кафедри прикладної лінгвістики факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки зробив ряд зауважень. Так, наприклад, в дисертаційній роботі трапляються нечітке застосування кількох термінів і присутній ряд технічних огріхів, росіянізмів й кальок. Звернув увагу на необхідність використання більш сучасних робіт Е. Честермана та порекомендував згадати, окрім Дж. Лакоффа і М. Джонсона, праці інших дослідників у галузі концептуальної метафори, зокрема С. Пінкера (2007) та Е. Гоутлі (2007). Професор Засекін також запропонував не виносити у додатки важливу статистичну інформацію у вигляді таблиць щодо перекладацьких пріоритетів і тенденцій під час відтворення художніх порівнянь. Наукова новизна здобутих результатів є беззаперечною, позаяк ця праця є першою з-поміж інших робіт такого спрямування, де авторка спромоглася вдало інтегрувати методологічні парадигми структурно-семантичного і когнітивного перекладознавства, що дало їй змогу з'ясувати не лише шляхи перекладу, а й також концептуальні структури, і когнітивні операції, які лежать у їх основі, поряд із здатністю розмежувати довільні й автоматичні рішення перекладача, спричинені лінгвокультурною розбіжністю картин світу носіїв джерельної та цільової мов. В кінці професор Засекін зробив висновок, що дисертація Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» за рівнем теоретичної обґрунтованості, солідною методологічною базою, новизною отриманих результатів та їх значенням є завершеним самостійним дослідженням, а її авторка – Ахмедова Ельвіра Джавадівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

3. Жулавська Ольга Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології факультету іноземної філології та соціальних комунікацій Сумського

державного університету поставила ряд питань до наукової роботи. Вона також звернула увагу на відому класифікацію перекладацьких процедур за М. Шуттлеворфом, який виділяє відтворення (retention), усунення (removal), упушення (omission), заміну (modification) та додавання (addition). Після того, як Ахмедова Ельвіра Джавадівна надала вичерпні відповіді на них, Ольга Олександрівна наголосила на тому, що наукова новизна дисертації не викликає жодних сумнівів. У дисертаційній роботі авторка застосовує сучасний підхід, який передбачає інтеграцію інструментарію структурно-семантичного та когнітивного перекладознавства, який дає змогу виявити не лише способи/трансформації перекладу, а й концептуальні структури, і когнітивні операції, які їх пояснюють, а також розмежувати довільні рішення перекладача й рішення, спричинені лінгвокультурною або (суб)культурною специфікою концептуальних моделей, що стоять за мовними/мовленнєвими одиницями оригіналу й перекладу. У роботі задіяний комплекс загальнонаукових та спеціальнонаукових методів дослідження як власне перекладознавчого, так і лінгвокогнітивного й літературознавчого характеру, що свідчить про міждисциплінарний методологічний принцип побудови дисертаційного дослідження. З огляду на вищезазначене, дисертація Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» є завершеним самостійним дослідженням із високою науковою значущістю та новизною. Робота виконана на високому теоретичному й методологічному рівні та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Ахмедова Ельвіра Джавадівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

4. Черноватий Леонід Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, академік Академії наук вищої школи України зробив зауваження щодо вживання деяких термінів та висловів до тих, що були висвітлені в тексті дисертаційної роботи. Проте він також зазначив, що перелічені зауваження не стосуються головного змісту роботи і не впливають на достовірність та обґрунтованість висновків дисертантки. Черноватий Леонід Миколайович підсумував, що дисертація Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» є завершеним науковим дослідженням, обсяг, якість та оформлення якого відповідають усім чинним вимогам, а саме вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Робота є актуальною, а одержані висновки обґрунтованими, достовірними і такими, що мають теоретичне та практичне значення й наукову новизну. Враховуючи актуальність, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукову новизну та практичну значущість, а також дотримання академічної доброчесності, слід зробити висновок, що авторка дисертації, Ахмедова Ельвіра Джавадівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 – Філологія.

5. Таценко Ганна Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна поставила ряд питань та зауваження щодо локального вживання термінів до дисертаційної роботи. Після того як Ахмедова Ельвіра Джавадівна надала вичерпні відповіді на них, Ганна Володимирівна наголосила на тому, що важливим здобутком дисертантки є розподіл порівнянь залежно від концептуальної моделі у їх основі, що забезпечує інструментарій для більш детального вивчення локальних перекладацьких рішень. При цьому у роботі досить ґрунтовно представлена кореляція між окремими перекладацькими трансформаціями та стратегіями перекладу, що вони репрезентують. Дисертаційна робота

характеризується логічністю та аргументованістю викладу та є завершеним науковим дослідженням. Ганна Володимирівна зазначила, що отримані результати є теоретично та методологічно обґрунтованими та сприяють розбудові перекладознавства як галузі міждисциплінарного характеру, що інтегрує найновіші здобутки когнітивних наук, щоб посилити та поглибити розуміння перекладу як креативного ментального процесу. В кінці Тащенко Ганна Володимирівна зробила висновок, що дисертаційна робота Ахмедової Ельвіри Джавадівни «Стратегії англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз» повністю відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а його авторка, Ахмедова Ельвіра Джавадівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 – Філологія.

(прізвища, ініціали, наукові ступені, місця роботи, посади, зауваження)

Результати відкритого голосування:

"За" 5 членів ради,
"Проти" 0 членів ради,
"Утримались" 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ахмедовій Ельвірі Джавадівні

(прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) здобувача у давальному відмінку)

ступінь / ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки

(галузь знань)

за спеціальністю 035 – Філологія

(код і найменування спеціальності відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Голова разової спеціалізованої вченої ради

РЕБРІЙ О. В.

(прізвище, ініціали)